

Εἰτα τίθησι παράδειγμα τῶν πρός τι, τῶν ὅπωςοῦν ἄλλως ἀποδεῖσμένων πρὸς ἄλληλα, τὸ μέγα καὶ τὸ διμούσιον, ὥστε καὶ ἐντεῦθεν βεβαῖοι τὰ ἐν τῇ ποσότητι εἰργμένα, ὅτι τὸ μέγα καὶ τὸ μικρόν, τὸ πολὺ καὶ ὄλιγον τῶν πρός τι εἰσίν. Ἐπειδὴ εἰπεν εἶναι τὴν θέσιν τῶν πρός τι, οὐαὶ μὴ δέξῃ καὶ τὰ παρονομαζόμενα ἀπὸ τῶν θέσεων, οἷον τὸ ακμήσθια καὶ ἀνακλισθια, λέγειν εἶναι τῶν πρός τι ἐπάγει: ὅτι ἡ μὲν ἀνάκλισις καὶ ἡ στάσις καὶ ἡ ακμήσθια, οὐ θέσεις τοιχές εἰσι, πάντως ἀναφορᾶς τυγχάνουσιν· τὸ δὲ ἀνακείσθια, ἡ ἑταῖρη, ἡ ακμήσθια, οὐκ εἰσὶ θέσεις, ἀλλὰ παρανύμως ἀπὸ τῶν εἰργμένων θέσεων λέγονται, καὶ οὐδὲν κωλύει ταῦτα ὅπ' ἄλλην κατηγορίαν ἀναγνωρίζειν, τὴν τοῦ κείσθια· ὅπερ καὶ ἡ γραμματική ἔστι ποιότητα, ἀλλ' ὃ γραμματικός, παρανύμως ἀπὸ ταύτης λεγόμενος, ἔστιν ὅποι τὴν οὐσίαν.

Zητήματα.

Περὶ τοῦτο τὸ μέρος ζητεῖται περὶ τῆς τάξεως ταύτης τῆς κατηγορίας· διοκεῖ γάρ μὴ ακλῶς τετάχθια πρὸ τῆς ποιότητος, διότι πάσα ταῖς φύσεις προγρεῖται τοῦ ἑαυτῆς ἀποτελέσματος, ὃ δῆλον ἐστιν ἐπὶ πάντων· ἡ δὲ ποιότητα ἐστὶν αἴτια τῆς ἀναφορᾶς, διότι δύο ποιότητες τοῦ αὐτοῦ εἰδους εἰσὶν αἴτια τῆς ὁμοιότητος, τὰς δὲ ἐστὶν ἀναφοράς, καὶ δύο ποιότητες ἀνομοειδεῖς εἰσὶν αἴτια τῆς ἀνομοιότητος· ὥσαντας δὲ καὶ πᾶσαι αἱ ἀναφοραὶ αἱ ἴδρυμέναι: ἐν τῷ γένει τῆς ἐνεργείας καὶ τοῦ τοπίου τίκτονται ἐκ τῶν ποιητικῶν καὶ παθητικῶν δυνάμεων, αἱ εἰσὶν ἐν τῇ ποιότητι.

"Ετι, τὸ ἀπολελυμένὸν ἐν ἑκάστῳ γένει προγρεῖται τοῦ ἀναφορικοῦ, καὶ ἡ ποιότητα ἐστὶν ἀπολελυμένη· ἡ δὲ ἀναφορὰ καὶ ἡ σχέσις ἀναφορικόν τι· ἡ ποιότητα ἄρα ἐστὶ προγρούμενον τῆς ἀναφορᾶς.

"Άλλὰ δεῖ λέγειν κατὰ τὸν Βοφίτιον, διότι διὰ τοῦτο ἀμέσως μετὰ τὴν ποσότητα διώρισται περὶ τῆς ἀναφορᾶς, διότι τεθείσης τῆς ποσότητος, αὐτίκα τίθεται τὸ μάλλον καὶ τὸ τον, μπερ εἰσὶν ἀναφοραί, καὶ ἕτεροι διὰ τὴν συγέγειαν τῆς διδασκαλίας· ἔτεις γάρ ἀμέσως περὶ τῶν πρός τι διαλαζεῖν μετὰ τὴν ποσότητα, διότι περὶ τοῦτος διαλεγόμενος, ἀμα καὶ τῶν ἡ. 109 πρός τι ἐμνημόνευσεν οὐ σφόδρα παρέργως, ἐν οἷς περὶ τοῦ μεγάλου καὶ τοῦ μικροῦ διελέγετο. "Η δεῖ μάλιστα λέγειν, διότι ἡ ἀναφορὰ εὑρίσκεται ἐν πλείσιν κατηγορίαις ὡς ἐν ἰδίαις αἴτιαις· διότι γάρ οὐδὲν ἄλλο ἐστὶ καθ' ἑκατὴν εἰ μή, σχέσις τῶν ὅντων, ἀνάγκη ταύτην εὑρίσκεσθαι ἐν τοῖς οὖσιν ὡς ἐν αἴτιαις. "Άλλα καὶ αὐτοῦ τούτου τοῦ εἶναι αὐτὴν ἐν πλείσιν ὡς ἐν ἰδίαις αἴτιαις αἴτιόν ἐστιν αὐτῇ ὁ ἀριθμός, ὃς ἐστι ποσότητα· ἀδύνατον γάρ εὑρίσκεσθαι τὴν ἀναφορὰν ἐν τε οὐσίαις καὶ ποσότησι καὶ ποιότησιν, εἰ μή εἶη ἀριθμός· ἀναφορούμενου γάρ τοῦ πλήθους καὶ κατ-

λειπομένης μόνης τῆς ἐνότητος, οὐκ ἀναφορά· ὅστε ἐπειδὴ πρώτη αἰτία τῶν ἀναφορῶν ἔστιν ἡ ποσότης, εὐλόγως μετὰ τού περὶ τῆς ποσότητος λόγον δι περὶ τῆς ἀναφορᾶς ἐπεται.

Πρὸς τὸ πρῶτον τοῖνυν ἐπιχείρημα λεκτέον, διτὸς ἃν αὐταῖς τὸ ἐπιχείρημα, εἰ τὴ ποιότης ἃν αἰτία τῆς ἀναφορᾶς καθόλου· νῦν δὲ οὐκ ἔστιν τὴ ποιότης αἰτία πασῶν τῶν ἀναφορῶν, ἀλλὰ τοιγῶν, ἐπεὶ καὶ ἡ σύστα αὐτὴ τὴ ποσότης ἔστιν αἰτία οὐλῶν ἀναφορῶν τῶν ἐν αὐταῖς θεωρουμένων· τῇ δὲ ποσότητις ἔστιν αἰτία, ὡς εἴρηται, τοῦ εἶνας τὴν ἀναφοράν ἐν ταῖς οὐλαῖς κατηγορίαις ἐν σύζιτοι δύναται εἶναι.

10 Πρὸς τὸ δεύτερον δεῖ λέγειν, διτὸς ἡ μεῖζων οὐκ ἀπλῶς ἔστιν ἀληθής· οὐ γάρ πᾶν ἀπολελυμένον προτιγεῖται παντὸς ἀναφορικοῦ, ἀλλὰ πᾶν ἀπολελυμένον προτιγεῖται ἔχυτοῦ ἀναφερομένου πρὸς ἄτερον, καὶ οὐ παντὸς ἀναφορικοῦ, καὶ διὰ τοῦτο, εἰ καὶ τὴ ποιότης ἔστιν ἀπολελυμένη, οὐχ ἐπεται διτὸς προτιγεῖται τῆς ἀναφορᾶς, ἀλλ' ἐπεται διτὸς προτιγεῖται τῆς ποιότητος τῆς ἀναφορᾶς.

Δεύτερον, ξητεῖται εἰ τὴ ἀναφορά ἔστιν πραγματικῶς δν. Καὶ φημὶ πρὸς τοῦτο ἀγενούς ἐπιχείρημάτων, διτὸς ἡ ἀναφορά ἔστιν δν πραγματικῶς, διότι πᾶν φῶ τὸ ἀπολελυμένον δύναται πρὸς ἄτερον ἀναφέρεσθαι ἔστιν δν πραγματικῶς· τῷ γάρ μὴ δυντὶ οὐδὲν δύναται πρὸς ἄτερον ἀναφέρεσθαι·

20 τὴ δὲ ἀναφορά ἔστι τοιοῦτον, ὡς ἐκ τοῦ δρισμοῦ ταύτης δηλόν ἔστιν.

f. 109v Τοῦτο μέντοι τὸ πραγματικῶς δν, διπερὶ ἔστιν τὴ ἀναφορά, διακεκριμένον ἔστι τοῦ δντος τοῦ ὑποβεβλημένου αὐτῷ ὕσπερ θεμελίου τινὸς καὶ δντος ἀπολελυμένου, διότι πᾶν διπερ προστιθησί τινι πραγματικήν τοιαν ιδιότητα, τὴντινα οὐκ ἔχει ἀφ' ἔχυτοῦ οὐσιῶδῶς εἰτουν ὑπαρκτικῶς, διακέκριται δὲ ἐκείνου· τὴ δὲ ἀναφορά προελθοῦσα τῷ ἔχυτῆς θεμελίῳ, διπερ ἔστιν ἀπολελυμένον δν, ποιεῖ αὐτὸν πρὸς ἄτερον ἀναφέρεσθαι, διπερ οὐκ ἔχει ἀφ' ἔχυτοῦ· ὕσπερ δὲ Σωκράτης καθ' αὐτὸν καὶ ἀπολελυμένως οὐκ ἀναφέρεται, ἀλλ' ἐδὲ γένηται πατέρ, διὸ τῆς πατρότητος γῆδη πρὸς τὸν υἱὸν ἀναφέρεται· Ἡ ἀναφορά δρα, προστιθεῖται τῷ ἔχυτῆς θεμελίῳ πραγματικὸν τοῦ ὑπαρκτικῶς αὐτοῦ διακέκριται. Δεῖ δὲ εἰδέναι διτὸς ἔστι τις ἀναφορά δν τοῦ λόγου· Ἐπειδὴ γάρ τὴ ἀναφορά λαμβάνειν διφείλει τὴν δινότητα ἀπὸ τοῦ ιδίου ὑποκειμένου, διτὸν μὲν τὴ ἀναφορά θεμελιώται ἐν τῷ δντι τοῦ πράγματος, καὶ αὐτὴ δν ἔστι τοῦ πράγματος· διπόταν δὲ ἔχει θεμέλιον τὸ δὲ δν τοῦ λόγου, καὶ αὐτὴ δν τοῦ λόγου ἔστιν, ὕσπερ τὴ διατηγορία καὶ τὴ ὑπόθεσις, τὴ ἀναφοράς καὶ τὴ ἀπόφασις καὶ τὰ τοιαῦτα.

Δεῖ μέντοι γε εἰδέναι, διτὸς τὴ ἀναφορά τοῦ λόγου οὐκ ἔστιν δν τῷ γένει τῆς ἀναφορᾶς, γίγουν δν τῇ διατηγορίᾳ τῶν πρὸς τὸ καθ' αὐτόν, ἀλλὰ κατὰ ἀναγωγήν· ἀλλὰ μόνον τὴ πράγματικὴ ἀναφορά ἔστιν δν τῷ τοιούτῳ γένει καὶ τὸν αὐτόν.

40 Ἐτοι, δεῖ καὶ τοῦτο εἰδέναι διτὸς εἰ καὶ τὴ ἀναφορά διρύεται δν τῷ

πράγματος: τῶν ἄλλων κατηγορίων, ή πατῶν, ή τινῶν, δύμως σύντονος εἰναις αὐτοῖς ὡς γένος ή εἶδος ἀτομού, ἀλλὰ μᾶλλον εἴστι τις κατηγορία καθ' αὑτήν διακεκριμένη τῶν ἄλλων, διότι τὸ θεμελιώμενον ἐπὶ τοῖς ὡς δύναμενού διαφέρει αὐτοῦ κατὰ τὴν οὐσίαν, ὥσπερ η λευκότητης διαφέρει τοῦ λίθου δύναμενού, εἰ καὶ ἐν τῷ εἶναι συγχριμένη εἴστι μετὰ τοῦ τοιούτου δύναμενού.

Τρίτον, ζητεῖται εἰ εἴστιν η ἀναφορά ἐν γένος γενικώτατον. Καὶ φῆμι ἀγενεύ ἐπιχειρημάτων, διητού εἴστιν ἐν γένος γενικώτατον, διότι πάντας περ ἔχεις ἐν τοῖς κατηγορίοις λόγον κατὰ πάντας τὰ ίδια εἶδος, λαμβανόμενον ἐξ ἐνδέου τρόπου τῆς δύναμεως κοινωνίας | εὑρεσκομένου ἐν τοῖς ίδιοις εἶδοσιν, εἴστιν ἐν γένος· f. 110 η δὲ ἀναφορά ἐστι τοιούτον· ἐδῆλόν εἴστιν ἐπισκεπτομένοις τὰ τα εἶδη τῆς ἀναφορᾶς καὶ τὰ μερικὰ πάντα· ἄρα, καὶ τὰ λοιπά. Δεῖ δὲ εἰδέναι· εἰ η δυάς τῶν ἀναφορικῶν οὐ προσίσταται τῇ ἑνότητῃ τοῦ γένους τῆς ἀναφορᾶς· οὐ γάρ εἴστι γένος αὐτὸς τὸ ἀναφορικόν, ἀλλ' η σχέσις η ἐν ἀμφοῖν, η τις θετὴν ἐν δυσὶ μίᾳ μίᾳ δὲ τῷ πράγματι λέγω, ἐπεὶ τῷ λόγῳ τοιούτῳ δύο καὶ όποια σχέσεις.

Τέταρτον, ζητεῖται εἰ η ἀναφορά ἐστιν σύστα, η συμβεβηκός. Καὶ δέξεσθαι μὴ εἶναι συμβεβηκός, διότι διπερ ἐστιν ἐν τοῖς ἐν τῷ σύντονος εἴναι συμβεβηκός, τούτῳ σύντονος εἴστι συμβεβηκός· η δὲ ἀναφορά ἐστι τοιούτον· εἴτε γάρ ἐν τῷ Θεῷ, ἐν τῷ οὐρανῷ εἴστι συμβεβηκός. "Οτις δέ εἰστι, δῆλον· ο γάρ Θεός ἐστιν αἰτία πάντων τῶν κτισμάτων καὶ ἀρχή· η δὲ αἰτία ἀναφέρεται πρὸς τὸ αἰτιατόν, καὶ η ἀρχὴ πρὸς τὸ ἡγεμόνον η τὸ ἐκ τῆς ἀρχῆς.

"Ετι, τὸ αὐτὸν ἐκαυτῷ οὐκ εἴστι συμβεβηκός· ἀλλὰ τοῦ αὐτοῦ πρὸς ἐκαυτόν εἴστιν ἀναφορά, ὥσπερ η ταύτότητα· η ἀναφορά ἄρα οὐκ εἴστι συμβεβηκός. 25

"Άλλ' εἰς τούγαντίον εἴστιν δο Φιλόσοφος ἐναρθμῶν τοῖς γένεσι τοῦ συμβεβηκότος τὴν ἀναφοράν.

"Ιστέον τοίνυν, διετοῦ η ἀναφορά εἴστι συμβεβηκός, διότι τὸ ἐν ἄλλῳ συν καὶ οὐ καθ' αὐτό ἐστι συμβεβηκός, ὡς πολλαχοῦ δρίζεται τὸ συμβεβηκός δο Φιλόσοφος, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς Τοπικοῖς καὶ ἐν τῇ Μετὰ τὰ βαθεῖα καὶ· η δὲ ἀναφορά ἐστιν ἐν ἄλλῳ ὡς ἐν ίδιῳ θεμελίῳ.

"Ετι, τὸ ἐπεισερχόμενον τῷ ἐνεργείᾳ συντιτάσθαι εἴστι συμβεβηκός· η δὲ ἀναφορά εἴστι τοιούτον, οἷον η πατρότητα· ἐπεισερχεται γάρ τῷ ἐνεργείᾳ συντιτάσθαι τῷ ἀνθρώπῳ· ἄρα, καὶ τὰ λοιπά.

"Τότε πρὸς τὰς ἐπιχειρήματα λέγω πρὸς μὲν τὸ πρῶτον, διτι τῇ μείζονι τοιούτῳ συγχωρῶ· διτι δέ εἴστιν ἐν τῷ Θεῷ ἀναφορά, λέγω διτι σύνδεμία ἀναφορά εἴναι τῷ Θεῷ διαφέρουσα τῆς οὐσίας αὐτοῦ. Λέγω δέ καὶ διτι αἰτίας τῆς αἰτίας πρὸς τὸ αἰτιατόν καὶ τῆς ἀρχῆς πρὸς τὸ ἐκ τῆς ἀρχῆς ἀποδίδονται τῷ Θεῷ μόνον τοιούτον πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἡμετέρας νοήσεως σὺ γάρ εἰσιν ἐν τῷ Θεῷ αὗται πραγματικῶς, ἀλλὰ μᾶλλον ἐν τοῖς πρῶτοις 40

110^ο μαζιν. Καὶ τοῦτο ἀρκεῖ κατὰ τὸ παρόν, ἐπεὶ τὸ περὶ τῶν | ἀναφορῶν,
ὅπως εἰσὶν ἐν τῷ Θεῷ, θεωρεῖν θεολόγῳ ἀνήκει καὶ οὐ λογικῷ.

Πρὸς τὸ δεύτερον συγχωρῷ τῇ μεῖζον· καὶ ὅτι τοῦ αὐτοῦ ἐστι πρὸς
ἔαυτὸν ἀναφορά, συγχωρῷ· τὸ δὲ μὴ εἶγας αὐτὴν συμβεβηκές, λέγω ὅτι
οὐχ ἔπειται, ἀλλὰ μᾶλλον ἔπειται τοῦτο τὸ συμπέρασμα, ὅτι τὰ ἔσχατα
τῆς ἀναφορᾶς ἀμφώ οὐκ εἰσὶν αὐτῷ συμβεβηκότα, ἀλλὰ μᾶλλον ἔκεινος
ταῦταν ἔστιν ἀκρον ἐκατέρας τῇς ἀναφορᾶς.

Πέμπτον, ζητεῖται περὶ τῶν ἐν τῷ γράμματι δεομένων ζητήσεως.
Καὶ πρῶτον, περὶ τοῦ δρισίου τῶν πρὸς τι, διατί ἐκδέσων τοῦτον πλη-
θυντικόν, καίτοι τὰς ἀλλα τρόπους ἐντικὼς. Δεύτερον, ζητεῖται τίνα ἀν εἴη
τὰ εἴδη, καὶ αἱ διαφοραὶ ταύτης τῇς κατηγορίας, καὶ διατί οὐκ ἔθηκε
ταῦτα δι Φιλόσοφον, τρίτον ἐν τῇ ποιότητι τέθεικε, καὶ ἐν τῇ ποιότητι
θήσει. Τρίτον, περὶ τῶν παραδειγμάτων ἢ τίθησι· δοκεῖ γάρ μὴ καλῶς
τιθέναι· τινὰ γάρ πιπερίαν ἐνταῦθα τίθησιν ὡς ἀναφοράς, ἐρεῖ αὐτὰς ὑστερον
εἴναι ποιότητας, οἷον τὴν ἔξιν καὶ τὴν ἐπιστήμην.

Πρὸς μὲν οὖν τὸ πρῶτον δεῖ λέγειν, ὅτι τὴς ἀναφορᾶς φυλάκτεται ἐν
δυσίν, ως εἰρηται· αἱ δὲ λοιπαὶ κατηγορίαι ἐν ἐνι μόνον, καὶ διὰ τοῦτο
διαφόρως ταύτην τε καὶ ἐκείνας ὠρίσατο.

Πρὸς τὸ δεύτερον ζητέον ὅτι, ὡς φησιν δι Φιλόσοφος ἐν τῷ τέλει τούτου
τοῦ κεφαλαίου, γάλεπόν ἐστι θερρούντως ἀποφαίνεται περὶ τῶν τοιούτων,
διγλονότι περὶ τῶν ἀναφορῶν, καὶ διὰ τοῦτο οὐ διακρίνει τὰ εἴδη αὐτῆς
ἰδίῳ ὄντει· οικνῶς μέντοι γε φανεροῖ τοῦτο καὶ διὰ τῶν παραδειγ-
μάτων. Ἔντοι μὲν οὖν φασιν, ὅτι διὰ μὲν τούτου τοῦ ὄντος τοῦ πρὸς
τι σημαίνεται τὸ γενικότατον, τὰ δὲ εἴδη διακρίνεται τῇς αὐτὰς τὰς πτώσεις
διαφορᾶς. Καὶ οἱ τοιοῦτοι λέγουσιν, ὅτι τῶν ἀναφορικῶν τὰ μὲν ἀναφέ-
ρονται κατὰ γενικὴν πτώσιν, τὰ δὲ κατὰ τὰς λοιπὰς δύο πτώσεις, τὰ δέ,
μεσοτευτικής προθέσεως, καὶ ταύτης τῇς διαιρέσεως λέγουσιν διπτεσθαι
τὸν Ἀριστοτέλην, ἐν τῷ λόγῳ τῶν πρὸς τι λέγοντα. „Ἐτέρων, τὴς διπω-
σοῦν ἀλλαγές πρὸς ἔτερον.“ Καὶ οὗτοι φανερῶς ἀμαρτάνουσιν· τῇ γάρ
πτωτικῇ σχέσει, τοιούτης ἐστι συμβεβηκότες τῇς ἀναφορᾶς, ποικίλλουσι· | τὰ εἴδη
τῆς ἀναφορᾶς· τοῦτο δὲ καὶ ἀλλαγές ἐστιν ἀτοπον. Εἰ γάρ τὴς πτωτικὴ^{f. 111}
σχέσεις ἐποίκιλλε τὰ εἴδη, τῇς διαφορᾶς, πᾶσαι αἱ ἀναφοραὶ αἱ τῇ αὐτῇ
πτώσεις ἀποδιδόμεναι, οἷον τῇ γενικῇ λόγου γάριν, γίσαν ἀν τοῦ αὐτοῦ
εἴδους· ἀλλ' ἀδύνατον. „Ἐτεροι· δὲ διακρίνουσι τὰ εἴδη, τῶν ἀναφορικῶν
κατὰ τοὺς βαθμοὺς αὐτῶν, καὶ λέγουσι· τῶν ἀναφορικῶν τρία εἴναι εἴδη·
ὑπερκείμενα, ὑποκείμενα καὶ ισοδυναμοῦντα· ὑπερκείμενα μέν, οἷον πατέρι,
διεπότητες, διπλάσιον· ὑποκείμενα δέ, οἷον υἱός, διούλος, γῆμα· ισοδυνα-
μοῦντα δέ, οἷον σύμπλον, ισον. Ἀλλ' οὐδὲ οὗτοι καλῶς λέγουσιν· τὰ γάρ

ἀναφορικὰ διεκτικά, οὐ τὸν ἀναφορὰν αὗτόν. "Ἐπεροι: δέ φασιν, ὅτι ἡ ἀναφορὰ καὶ ἡ σχέσις τετραγῶς ἐστιν· γί, φύσει, οἷον πατέρ, υἱός· ἡ τέχνη, οἷον μαθητής, διδάσκαλος· ἡ τύχη, οἷον δεσπότης, δοῦλος· ἡ προσιρέσει, οἷον φίλος. Ἀλλ' οὐδὲ αὕτη, γί, διεκτικάς κακλῶς λέγεται· οὐ γάρ ἔχει ἀνάγκην τινά. "Οὐδεν βέλτιόν ἔστι λέγειν ὅτι, ἐπει ἐν τοῖς οὖσιν εἶναι ἀναφοράς τιγας, καθίστηκεν πρὸς ἄλλο τέτακται. Τέτακται δὲ ἐν πρὸς ἄλλο διγῶς· ἡ κατά ποσότητα, ἡ κατά τινα δύναμιν ποιητικήν, ἡ παθητικήν· ἐν ταύτων γάρ μάνων θεωρεῖται τις ἀναφορά ἐν τῷ ἔξιτερον πράγματι· μετρεῖται· γάρ τοι οὐ μόνον ὑπὸ τῆς ἐν αὐτῷ ποσότητος, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῆς ἔξιτεροντος· τῇ ποιητικῇ δὲ δυνάμει δρᾷ τοι εἰς ἄλλο, καὶ τῇ παθητικῇ πάσχει ὑπὸ ἄλλου, ἀλλὰ τῇ οὐσίᾳ καὶ τῇ ποιότητι τέτακται πρὸς ἔχυτόν. Τάττεται δέ τοι καὶ πρὸς ἄλλο τῇ οὐσίᾳ καὶ τῇ ποιότητι κατά συμβεβηκός, καθόδη ἡ ποιότητος, ἡ τὸ εἶδος τὸ οὐσιώδες, ἡ ἡ διη ἔχει λόγον δυνάμεως ποιητικῆς ἡ παθητικής, καὶ καθόδη ἐν αὐτοῖς οὐδεωρεῖται· λόγος τις ποσότητος, γί δὴ τὸ ἐν τῇ οὐσίᾳ ποιεῖ τὸ ταύτον, καὶ τὸ ἐν τῷ ποιόφη ποιεῖ τὸ δύποιον, καὶ ὁ ἀριθμὸς καὶ τὸ πλήθος ἐν τοῖς αὐτοῖς ποιεῖ τὸ ἀνόμοιον καὶ τὸ ἔτερον καὶ τὸ πρός τοι, καθόδη τοι μᾶλλον καὶ γένος λέγεται· λευκόν· οὕτω γάρ τοι | ἐπέρου λευκότερον λέγεται.. Καὶ f. 111 τ διὰ τοῦτο ὁ Φιλόσσοφος φησιν ἐν πέμπτῳ τῶν Μετὰ τὰ φυσικά, τὰ εἰδη τῆς ἀναφορᾶς ἀποδιδούς, τιγάς μὲν ἵσχειν τὸν αἰτίαν ἀπὸ τῆς ποιότητος, τιγάς δὲ ἀπὸ τῆς ποσότητος, τιγάς δὲ ἀπὸ τῆς ἐνεργείας καὶ τοῦ πάθους. Καὶ οὕτω πρώτως ἡ ἀναφορά εὑρίσκεται ἐν τῇ ποσότητι καὶ ἐν ταῖς δυνάμεσι· ταῖς ποιητικαῖς καὶ παθητικαῖς· δευτέρως δὲ εὑρίσκεται καν τῇ οὐσίᾳ καὶ τῇ ποιότητι. Τῶν μὲν οὖν ἀναφορῶν τῶν ἐν τῇ ποσότητι οὐδερουμένων ἀπτεται ἐν τῷ μεῖζον· καὶ τῷ διπλασίῳ· τῶν δὲ ἐν τῇ ποιότητι ἀπτεται ἐν τῇ ἔξει· τῇ διαθέσει καὶ τοῖς λοιποῖς· τῶν δὲ ἐν τῇ ποιητικῇ καὶ παθητικῇ δυνάμει διπτεται· ἐν τῷ ὅμοιῳ καὶ τοῖς τοιούτοις, ἐπειδὴ εἰρηται, ὅτι ἡ ποιότητος, γένος ἡ ἐνότητος ποιεῖ τὸν ὄμοιότητα, ἔχει λόγον ποιητικῆς καὶ παθητικῆς δυνάμεως. Περὶ δὲ τοῦ διμοίου λέγων, διπερ σημαίνει ἀναφορὰν ἐν τῇ ποιότητι, δυνάμει καὶ περὶ τοῦ ταύτου λέγει, διπερ σημαίνει ἀναφορὰν ἐν τῇ οὐσίᾳ· δηλοι γάρ οὐσίας ἐνότητα· καὶ οὕτω καθόλου τῶν τεσσάρων εἰδῶν τῇ ἀναφορᾷ τῶν τε πρώτως καὶ δευτέρως λεγομένων ἀπτεται ἐνταῦθα ὁ Φιλόσσοφος, εἰ καὶ στεγῶς λίαν· ἀ δὴ τέσσαρα γένη τῆς ἀναφορᾶς ὑποδιελέσθαις δυνατὸν ἔκαστον εἰς πλείω εἰδη. Ἀλλὰ διὰ τὴν συντομίαν ταῦτα παρίεμεν· ἀρκεῖ γάρ δισον πρὸς τὴν παρούσαν σκέψιν καὶ τεσσάρας γένεταις.

Πρὸς τὸ τρίτον δεῖ λέγειν, ὅτι οὐδὲν κωλύει τὸ αὐτὸ πρᾶγμα εἶναι ἐν διαφόροις κατηγορίαις διαφόρως καὶ οὐ τῷ αὐτῷ τρόπῳ· ὥσπερ πατέρ καὶ διοί, δισον πρὸς τὸ σημανόμενον, εἰσὶν ἐν τῇ κατηγορίᾳ τῆς

οὐσίας· ὅσον δὲ πρὸς τὴν σχέσιν, εἰσὶν ἐν τῇ κατηγορίᾳ τῆς ἀναφορᾶς.
Οὐθεν καὶ τὰ εἰργμένα, ὅσον μὲν πρὸς τὴν αὐτῶν ὑπαρξίην, εἰσὶ ποιότητες·
ὅσον δὲ πρὸς τὸ λέγεσθαι αὐτῶν καὶ τὴν σχέσιν, εἰσὶ πρός τι.

Leçon XII.

6

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΣΜΟΥ ΘΕΜΑΤΙΟΝ.

Τηλέρχει: δὲ καὶ.

Νῦν ἀρχεται τεθένται τὰς ἴδιότητας τῶν πρός τι, καὶ τίθησι πρώτην,
τὸ ἔχειν ἐναντίον. Ή ἀρετὴ, γάρ τῇ κακίᾳ ἐναντίον, ὃν ἐκάτερον τῶν
πρός τι ἐστίν· οὐ μέντοι ὅτι νοεῖν, ὅτι ἡ ἀρετὴ ἀναφορικῶς λέγεται πρὸς
f. 112 τὴν | κακίαν, διότι οὐτως οὐκ ἀν εἶπεν ἐναντία, ἐπειδή ἀντιδιέρχηται τὰ πρός
τι τοῖς ἐναντίοις, ὡς μετὰ ταῦτα ἐρεῖ ὁ Φιλόσοφος. Οὐ πᾶσι δέ, φησί,
τοῖς πρός τι οὐτέρχει τὸ ἐναντίον· τῷ γάρ διπλασίῳ καὶ τοῖς τοιούτοις
οὐδέν ἐστιν ἐναντίον, καὶ τούτου αἰτία ἐστὶν ὅτι τὰ πρός τι, ἐπειδή σημαί-
νουσι ταῦτα ἔτέρου πρὸς ἔτερον, οὐ δύνανται νοεῖσθαι ἀνευ πράγματος
ια ἄλλης κατηγορίας, οὔτε πατήρ ἐγγονότι ἀνευ οὐσίας, οὔτε διπλάσιον ἀνευ
ποιότητος, καὶ ἐπειδή τῶν ἄλλων ἔμοιας. Οὐθεν, εἰ ἡ κατηγορία καθ' ἓν
ἐστι τὰ πρός τι ἐπιδέχεται τὰ ἐναντία, καὶ τὰ πρός τι ἐπιδέξονται πάν-
τας. Εἰ δὲ ἡ κατηγορία ἀπαντάνεται τὴν ἐναντιότητα, καὶ τῇ ἐν ταύτῃ
ἀναφορᾷ ἐκείνην οὐκ ἐπιδέξεται· καὶ διότι τῇ οὐτίᾳ καὶ τῇ ποιότητι
οὐδέν ἐστιν ἐναντίον, τῇ δὲ ποιότητί ἐστιν ἐναντίον, διὸ τοῦτο ἡ ἀναφορά
τῇ ἀπὸ τῆς ποιότητος λαμβανομένη ἔχει ἐναντίον, ἐκείνης δὲ αἱ ἄλλαι οὐκ
ἔχουσιν. Δεῖ δὲ εἰδέναι ὅτι ἡ ἀρετὴ, καὶ ἡ κακία εἰσὶ πρός τι ὅσον κατὰ
τὸν λόγον τοῦ γένους αὐτῶν γίγνουν τῇς ἔξεισι, τῇς λέγεται τοῦ ἔκτου τῇ
τοῦ ἔχοντος. Παρῆκε δὲ τὸν λόγον τοῦτον καὶ τὴν αἰτίαν ὁ Φιλόσοφος,
διότι οὐπώ περὶ τῆς ἴδιοτητος τῆς ποιότητος εἰργάνει, ἐξ τοῦ ἀν εἰδένησεν
αὐτὸν διδέναι λόγον.

Δοκεῖ δὲ τὸ μᾶλλον.

Τίθησι δευτέραν ἴδιότητα, τὸ ἐπιδέχεσθαι τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἔτερον.
Οὐ πᾶσι δὲ τοῖς πρὸς τι οὐδὲ αὐτῇ ἀρμόττει, εἴπερ οὐδὲ τῇ προτέρᾳ,
αἱ διάταξις οὐτου οὐκ ἐστιν ἐναντιότητας, οὐδὲ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἔτερον ἐστιν. Αὗται
μὲν οὖν ἀμφω αἱ ἴδιότητες οὔτε μόνοις ἀρμόττουσι τοῖς πρός τι, ἀλλὰ
καὶ εἰσὶν οὔτε πᾶσιν, ἀλλὰ τοῖς, ὡς εἰργάνει.

Πάντα δὲ τὰ πρός τι.

Νῦν τίθησι τὰς ἀντιστρεφούσας ἴδιότητας τῶν πρός τι, καὶ εἰσὶν
αἱ αὐταὶ δύο· ὃν τῇ μὲν πρώτῃ ἀρμόττει τοῖς ἀναφορικοῖς τῷ λόγῳ τῆς
φωνῆς, τῇ δὲ δευτέρᾳ τῷ λόγῳ τοῦ πράγματος. Καὶ πρώτη ἴδιότητῶν

πρὸς τι ἔστιν τὸ πάντα καὶ πρὸς ἀντιστρέφοντα λέγεσθαι. Τίθησι τοῖνυν ταύτην· εἰτα δείκνυσιν ἐπαγωγῶν, τιθεὶς παραδείγματα τὸν διοῦλον, τὸν ἄεσπότην καὶ τὰ ἑξῆς. Εἰτα, ἐπειδὴ εἶπε πάντα τὰ πρὸς τι πρὸς ἀντιστρέφοντα λέγεσθαι, | δείκνυσί τινα διαφορὰν ἐν αὐτοῖς δσον ἐν τῷ λέγε- f. 112-
ισθαι, τις οὐκ ἐμποδίζει τὴν ἴδιότητα πάντην, φησίν, ἔστι τις ἐν αὐτοῖς 5
διαφορά, ὅτι οὐ πάντα τὰ ἀναφορὰκ ἀντιστρέφουσιν ἐν τῇ αὐτῇ πτώσει
τῆς λέξεως· πατήρ μὲν γάρ καὶ μᾶκας καὶ διπλάσιον καὶ τριπλάσιον τῇ αὐτῇ πτώσει ἀντιστρέφουσιν· ἐπιστήμη δὲ καὶ ἐπιστητὸν καὶ δια τοιχοτα τὸ
τῇ αὐτῇ πτώσει ἀντιστρέφουσιν· ἐπιστήμη μὲν γάρ ἐπιστητὸν λέγεται,
τὸ δὲ ἐπιστητὸν οὐκ ἐπιστήμη, ἀλλ' ἐπιστήμη, τοιχότα πρὸς δοτικήν, 10
ἀποδίδοται. Εἰτα ἐν τῷ „Οὐ μή, ν ἀλλ' ἐνίστε,“ λέει ἔνστασίν τινα.
εἴπε γάρ ἂν τις, τοιχότα τῶν πρὸς τι οὐκ ἀντιστρέψει· τὸ πτερὸν γάρ
καὶ διπλάσιον πρὸς τι εἶσιν, ἀλλ' οὐκ ἀντιστρέψει· πτερὸν γάρ δρυμός λέγε-
ται, ἀλλ' δρυμός πτερόν οὐ λέγεται. Καὶ φῆσιν λύων, ὅτι ἀνταῦθα καὶ ἐν
πᾶσι τοῖς οὕτως ἀποδιδομένοις τὸ ἀμάρτημα τοῦ ἀποδιδόντος ἔστι· διότι 15
γάρ κακῶς ἀποδιδωσιν, οὐκ ἀντιστρέψει· τὸ γάρ πτερὸν δρυμός οὐ καλῶς
ἀποδέδοται· Ἀλλ' ἔδει λέγειν· τὸ πτερὸν πτερωτοῦ· οὐ γάρ διδρυμός ἔχει
τὸ πτερὸν διδρυμός, ἀλλ' διπλάσιον πτερωτόν· ἔνια γάρ ἔχουσι πτερὰ καὶ οὐκ εἰσὶν
δρυμός, οἷον οἱ κάνθαροι καὶ οἱ τέττιγες καὶ οἱ σφῆκες καὶ δλως τὰ
λεγόμενα ζωῦφια, ὃν οὐδέν ἔστιν δρυμός, διότι δρυμός κυρίως λέγονται· 20
δια σχιζόπτερα, ταῦτα δὲ κουλεόπτερα λέγεται εἶναι. Ἄν γοῦν οἰκείως
οὕτως ἀποδοθῆ, ὡς εἰρηται, καὶ ἀντιστρέψει· ἔσται γάρ καὶ τὸ πτερωτὸν
πτέρῳ πτερωτόν.

Ἐπειδὴ δὲ πρὸς τὴν τῶν πρὸς τι ἀντιστροφήν τε καὶ ἀνταπόδοσιν
κώλυμα εἶναι δοκεῖ καὶ τὴν ὀνομάτων ἔνδεια, ἐξ οὗ δὴ κωλύματος 25
συμβαίνει καὶ τὴν ἴδιότητα ταύτην σαλεύεισθαι, τὴν ὡς πᾶσιν ἐφαρμόζουσαν
τοῖς πρὸς τι ἀπέδωκεν, δεῖ, φησί, τὸ τοιοῦτον κώλυμα ἀνατρεῖν αὐτοὺς
τιθέντας διγόματα, διπόταν τὸ πρὸς δ τι ἀναφέρεται· ἐστεργμένον δὲ διγό-
ματος φανεροῦ, ὡς ἐπὶ τοῦ κεφαλωτοῦ καὶ πηδαλιώτον· ταῦτα γάρ οὐ
λέγεται· Ἀλλὰ οὐδὲν κωλύει πλάτεισθαι πρὸς τὸ γενέσθαι τὴν ἀναφοράν· 30
ἄλλως γάρ οὐκ ἀν γένοιτο· οὔτε γάρ τὸ πηδαλιόν δεῖ λέγειν τοῦ πλοίου,
διότι τῶν ἀκατίων, καίτοι πλοίων ἔντων, διμως οὐκ ἔστι πηδαλιόν· οὔτε
τὴν κεφαλὴν ζώου· πολλὰ γάρ | τῶν ζώων κεφαλὴν οὐκ ἔχει, οἷον καρ- f. 113
κίγος καὶ αἱ τῆς γῆς σκώληκες καὶ τοιχοῦ τινα. Ὁθεν, ἀν οὕτως ἀπο-
δοθῆ, οὐκ ἀντιστρέψει· Ἀλλ' ἐάν θῶμεν διγόματα πηδαλιώτον καὶ 35
κεφαλωτόν, καὶ πρὸς ταῦτα ποιησώμεθα τὴν ἀπόδοσιν, ἀντιστρέψεις
πάντως· ἔσται γάρ τὸ πηδαλιώτον πηδαλιώτον· ὥσαύτως δὲ καὶ
τὸ κεφαλωτὸν κεφαλῆ τε κεφαλωτόν, καὶ ἐπὶ τῶν ἀλλων διμοίων.

Εἰτα ἐν τῷ „Οὗτῳ δὲ ῥάστα,“ κανόνα διδωσιν ἡ τέχνη πῶς
ἐν δυναθείμεν εὐκόλως καὶ οἰκείως διοματοποιεῖν, διπόταν ἐν τῇ κοινῇ
συνγένειᾳ σηματοποιεῖν τὸ προκειμένῳ πράγματι. Καὶ
ἔστιν αὐτος δικαίων τὸ τιθέναι τὰ δινόματα τοῖς πρὸς ἀγίνεταις ἡ ἀπό-
δισσας ἀπὸ τῶν πρώτων, τουτέστιν τὸ τιθέναι δινόματα ἔχοντας ἀναλογίαν
φωνητικὴν πρὸς τὰ πρώτα· οἷον ἔστω πρῶτον τὸ πτερόν· ἀπὸ τούτου
τοίνυν δεῖ τιθέναι τὸ σηματοποιεῖν τὸ πτερόν, ἀπὸ τούτου
καὶ δεῖ λέγειν αὐτὸν πτερωτόν.

Εἰτα πᾶσαν ἔντασσει καὶ πᾶν κώλυμα ἀποσκευασάμενος, συμπεραίνει
τοῦτο πάντας αὖν τὰ πρῶτα ταῦτα, ἐάν οἰκείως ἀποδιδῶνται, πρὸς ἀντιστρέφοντα
λέγεται· καὶ ἐάν μή οἰκείως, οὐκ ἀντιστρέψει. “Οτις δὲ εἰ μή οἰκείως,
οὐκ ἀντιστρέψει, ἀποδεῖξειν τοῦτον οὕτως.

Ἄπὸ τοῦ μαλλον.

Οὐκ ἔστι θάυματὸν εἰ τὰ ἀφανῆ ἀναφοράκατα οὐκ ἀντιστρέψουσι, μή
ιοικείας γνωμένης τῆς ἀποδίσεως, διπού γε καὶ τὰ ἐναργῶς καὶ ἀναμφισ-
βήτητας λεγόμενα πρὸς τις οὐκ ἀντιστρέψουσιν ἀνοικείως ἀποδιδόμενα.
Λέγει· Θὲ τὸν ἀνθρώπον καὶ τὸ δίπονυ συμβεβηκός ἐν τῇ ἀρχῇ ταύτης τῆς πραγματείας.
Ἐν τοις μή, ὡς μέρος ὑπάρχον ἀδύνατον εἶνα· χωρὶς τοῦ ἐν
τῷ ἐστιν, ἡ καθὼς ἀν ἀλλως ὄρθιοτο τὸ κυρίως συμβεβηκός· ἀλλὰ
κατ' ἐκεῖνον τὸν γοῦν καθ' ὃν συμβεβηκός γοεῖται καὶ πᾶν ἐξωτεράκον καὶ
οὗ γωρίς τοι γοεῖσθαι δύναται. Καὶ τοῦτο γάρ ἔπειται τῷ λόγῳ τοῦ συμ-
βεβηκότος, οὗτοι γωρίς αὐτοῦ τὸ ὑποκείμενον γοεῖσθαι δύναται. Ἐπειδή γοῦν
ὁ διεύλεις καὶ ὁ διεσπότης ἀνευ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ δίποδος γοεῖσθαι
καὶ δύναται, καλῶς σὺ λέγοτο διανθρώπος καὶ τὸ δίπονυ συμβεβηκός εἶναι
διὰ τοῦτο τῷ διεύλεις καὶ τῷ διεσπότῃ.

f. 113*

Ἐτις ἐάν μέν τι.

Τὸ αὐτὸν καὶ διευτέρῳ διέκνυται λόγῳ, οὗτοι πρὸς ἐκεῖνο γίνεται καλῶς
ἡ ἀπόδισσας, οὗτοι καταλειπομένους καὶ τῶν ἀλλων τῶν συνεζευγμένων αὐτῷ
πάντων περιαρθρούμενων, ἀεὶ γίνεται πρὸς αὐτὸν ἡ ἀπόδισσας ἀνεμποδίστως
θατέρου τῶν ἀναφοράκων· ἀνοικείως δὲ γνωμένης τῆς ἀποδίσεως, οὐδὲ ἀν
πάντα τὰ ἀλλα περιαρθρήση, αὐτὸν δὲ μόνον καταλειπθῆσαι, γενήσεται ἡ
ἀπόδισσας. Ἐν τούτῳ δὲ τῷ λόγῳ περιττεύει δι Φιλόσοφος τῇ λέξει, καίτοι
φανερωτάτῃς οὔσῃς τῆς διανοίας· εἴδετε γάρ ὁ Φιλόσοφος περισσεύει
τῇ λέξει, διπού τὸ πλήθος μόνον τῶν λέξεων ποιεῖν τὴν σύγχυσιν δύνα-
ται. Καὶ μετὰ ταῦτα πάλιν ἐπαναλαμβάνων καθόλου τὰ περὶ τῶν κωλυ-

μάτων τῆς ἀνταστροφῆς καὶ ἀνταπόδοσεως εἰργμένη, πᾶλιν συμπερχίνει τὴν εἰργμένην θεότητα πρώτην τῶν ἀνταστρεθουσῶν.

Δοκεῖ δὲ τὰ πρότερα.

Τίθησι: δευτέρων θεότητας ἀρμάτων τοῖς ἀναφορικοῖς ζῶσιν κατὰ τὸ πρόγμα, γῆταις ἐστὶ τὸ ἄμμος εἶναι· φύσει αὐτά· ἄμμος γάρ διπλάσιον καὶ γῆμα, καὶ θατέρων μήποτε φύσει τὸ λοιπὸν δύναται εἶναι· συνανταρεῖται γάρ οὐ πάλλιον, τοπεῖται τὸν ἄμμο, ὃς ὑστερον δειχθίσεται. Εἰτα καὶ νειτρεῖ ταῦτα τῷ δικείῳ εἶναι τοῦ ἄμμος, ὃς ὑστερον δειχθίσεται. Εἰτα καὶ νειτρεῖ ταῦτα τῷ δικείῳ εἶναι τοῦ ἄμμος, αὕτη ἡ θεότητα, καὶ τῇ ἔνστασίς ἐστιν ἀπ' ἐκείνων ἄπειρος εἰσὶ πρός τι κατὰ τὸ λέγεσθαι, ἀπερ οὐ δοκούσιν ἄμμος εἶναι τῷ φύσει. Καὶ ἡ ἔνστασίς αὕτη διπλὴ ἐπάγεται· πρώτον μὲν τῷ εἴπερ εἰπειταί μηδὲ καὶ τοῦ εἰπειταγμοῦ δευτέρον δέ, ἀπὸ τῆς αἰσθήσεως καὶ τοῦ αἰσθητοῦ. Φυσί τοινυν πρώτου, δτι ἡ εἰπειταί μηδὲ τὸ εἰπειτητόν εἰσιν ἀναφορικά, ἀλλ' ὅμως τὸ εἰπειταγμόν προηγεῖται τῇ εἰπειταί μηδὲ. Καὶ τοῦτο δείχνυται λόγῳ τριπλῷ. Ο πρώτος ἐστιν δτι, ὃς οὐκ εἰπειταγμόν προσφεστώτων τῶν εἰπειταγμῶν, τὰς εἰπειταί μας λαμβάνομεν μετεργάτην. Ο δευτέρος λόγος ἐστιν δτι, τοῦ εἰπειταγμοῦ ἀναρεθέντος, ἀναρεῖται ἡ εἰπειταί μηδὲ, καὶ οὐ τὸ ἀνάπταλον· πᾶν δὲ οὗτοις ἔχονται πρότερον, ὃς μετὰ ταῦτα δειχθήσεται. Ο τρίτος ἐστιν δτι, μή δηντος ζῷου, οὐκ εῖσται εἰπειταί μηδὲ· | ἐν γάρ τῷ τοῦ ζῷου ψυχῇ αἱ εἰπειταί μας εἰσιν· ἀλλά, f. 114 μή δηντος ζῷου, δύνανται εἶναι εἰπειταί· τὸ εἰπειταγμόν ἄρα δύναται εἶναι ἀνευ τῆς εἰπειταί μηδὲ καὶ τοῦ ἐν φύσει τῇ εἰπειταί μηδὲ. Ο δὲ ἀπολυόμενον ἀλλού δύναται εἶναι ἐκείνου χωρίς, πρότερον ἐστιν ἐκείνου· τὸ εἰπειταγμόν ἄρα πρότερον τῆς εἰπειταί μηδὲ ἐστίν.

Ως ἐπὶ τὸ πολὺ μὲν οὖν εἰπειν διὰ τὰ τεχνητὰ καὶ μάλιστα τὰ μηχανικά· τούτων γάρ ἐστιν εἰπειταί μηδὲ μήπω γενομένων· καὶ ἔτι διὰ τὰ ἀναπλάσματα· τούτων γάρ εχομεν εἰπειταί μηδὲ, μηδὲ ἔλως δητῶν καθ' ἔχυτά. Καθόσον δέ εἰσιν ἐν τῇ ψυχῇ, ἄμμα τε εχομεν τὴν αὔτων εἰπειταί μηδὲ καὶ ἄμμα εἰσιν αὐτά. Ἀλλὰ μαζλούς ἀκριβελογούμενος, η ἐπ' οὐδενός φησιν. Εἰ γάρ καὶ εὑρίσκεται ἐν τοῖς εἰργμένοις η ἐπειταί μηδὲ ἄμμος, η πρότερον τοῦ οὐκ εἰπειταγμοῦ, ἀλλὰ ταῦτα οὐκ εἰσιν ἀλγήσῃ πράγματα οὐδὲ δητά· γῆμιν δὲ περὶ τῶν πραγμάτων δ λόγος.

Ἐγ δὲ τῷ δευτέρῳ λόγῳ τίθησι: τὸ παράδειγμα τὸν τοῦ κύκλου τετραγωνισμόν, καὶ δείχνυσιν οἱ βούλεται, ὑποθέμενος τὸν τοῦ κύκλου τετραγωνισμὸν εἶναι εἰπειτητόν. Ἐπει δὲ αὐτὸς ακλῶς ποιῶν οὐ διωρίσατο τοῦτο ἀλλ' ὑπέθετο, φαμέν γῆμεις, δτι δημολογουμένως οὐκ εῖστιν εἰπειτητόν ο τοῦ κύκλου τετραγωνισμός· καὶ ο λόγος αὐτοῦ τοιόσδε ἐστίν. Πᾶσα γραμμὴ κυκλικὴ εἴτουν περιφερῆς ἐστιν ἀπειρος· πᾶσα δὲ γραμμὴ εύθεια ἐστι πεπερασμένη· οὐδέποτε ἄρα η εύθεια γραμμὴ ἐστιν η τῇ περιφερεῖ.

Άλλα τὸ τετραγωνίζειν τὸν κύκλον οὐδὲν ἄλλο ἔστιν ἢ εὑρίσκειν γραμμὴν εὑθεῖαν, ἵστη τῇ περιφερεῖ, καὶ τοῦτό ἔστιν ἀδύνατον, ὡς εἶργεται. Ἀδύνατον ἄρα τετραγωνίσαι τὸν κύκλον. "Οθεν καὶ πάντες οἱ περιφερόντες τετραγωνίσαι σοφίσταις τοῦτο ποιῶσιν, ὡς δὲ Φιλόσοφος ἐν τοῖς ἐλέγχοις οὐ δείκνυσιν.

Θυμούς δέ.

Τίθησι τὴν δευτέραν ἔντασιν ἀπὸ τῆς αἰσθήσεως καὶ τοῦ αἰσθητοῦ, ὡν ἀναφερόμενον λεγομένῳ προτύχειται τὸ αἰσθητόν, καὶ δείκνυσι τοῖς αὐτοῖς οἷς καὶ τὴν προτέραν ἔντασιν κατεσκεύασσεν. Εἴ γάρ μὴ ἔστι, 10 φυσίν, αἰσθητόν, οὐδὲ αἰσθητός ἔστιν· εἰ δὲ μὴ ἔστιν αἰσθητός, δύναται εἶναι αἰσθητόν· τὸ αἰσθητὸν ἄρα πρότερον τῆς αἰσθήσεως. Καὶ ἔτι ἐκά-
f. 114^τ τερον τούτων ἔστιν ἀληθές, δείκνυσιν. Ἀναιρεθέντος γάρ, φησίν, αἰσθητοῦ,
ἀναφείται σῶμα, οὐδὲ περὶ τὸ σῶμα καὶ ἐν τῷ σώματι εἰσὶν αἱ αἰσθήσεις·
ἀναφεθέντος δὲ τοῦ σώματος, ἀναιρείται ἢ αἰσθητός· καὶ πάλιν, ἀναι-
ρεθέντος τοῦ ζῴου, ἀναφείται ἢ αἰσθητός, τὸ δὲ αἰσθητὸν οὐκ ἀνήργηται·
μένουσι· γάρ τὰ δεύτερα αἰσθητά, οἷον σῶμα, θερμόν, γλυκύ, πικρὸν καὶ
πάγια τὰ αἰσθητά. Ἐπάγει δὲ καὶ δεύτερον λόγον πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ
αὐτοῦ, καὶ ἔστιν ὁ λόγος ἀπὸ τοῦ μάλιστον ἐπιχειρῶν, ἢ ἀπὸ τοῦ ὅμοίου·
εἴ γάρ ἄμικ, φησίν, ἔστιν αἰσθητός καὶ αἰσθητικόν, ἄμικ ἔστιν αἰσθητός
20 καὶ ζῷον, ωτας εἴ τι πρότερόν ἔστι τοῦ ζῴου, πρότερόν ἔστι τῷ αὐτῷ λόγῳ
καὶ τῆς αἰσθήσεως· διοτί γάρ οὗτων ἄμικ, εἴ τι ἔστι πρότερον τοῦ ἑτέρου
τούτων, καὶ τοῦ λοιποῦ τοῦτο πρότερον ἔσται· Ἀλλὰ τὸ αἰσθητὸν ἔστι
πρότερον τοῦ ζῴου· καὶ τῆς αἰσθήσεως ἄρα. "Οτι δέ ἔστι τὸ αἰσθητὸν
πρότερον τοῦ ζῴου, δείκνυσιν σύνταξιν. Τὰ δέ ων τι συνίσταται πρότερά
25 εἰσι τοῦ ἐξ αὐτῶν συγκειμένου· ἀλλὰ τὸ ζῷον συνίσταται ἐκ πυρὸς καὶ
βεβαίως καὶ τῶν τοιούτων· τὸ πῦρ ἄρα καὶ τὸ βδωρ εἰσὶ πρότερα τοῦ
ζῷου· ταῦτα δέ εἰσιν αἰσθητά πρώτα διὰ τὰς ἐν αὐτοῖς πρώτας ποιό-
τας αἰσθητάς· τὸ αἰσθητὸν ἄρα ἔστι πρότερον τοῦ ζῷου. Εἴπει δὲ τὸ
πῦρ μάλιστα καὶ τὸ βδωρ εἶναι ἐξ τῶν συνίσταται τὸ ζῷον ἢ διὰ τὸ ἐν
30 τούτοις μάλιστα συνεστηκέναι τὴν τοῦ ζῷου ζωήν, ἢ διὰ τὸ μάλιστα
εἶναι ταῦτα αἰσθητά, ἢ διὰ τούτων περιλαμβάνων καὶ τὰ λοιπά, διότι
ἐκεῖνα ὥσπερ μεταξὺ τούτων εἰσὶ ταῖς ποιότηταῖς, εἴ καὶ πρὸς ἀλληλα-
τήν ἀντίθεσιν ἀκραν ἔχουσιν, ὥσπερ καὶ ταῦτα· πυρὶ μὲν γάρ ἀνθέστηκεν
βδωρ, ἀερὶ δὲ γῆ.

Ζητήματα.

Περὶ τοῦτο τὸ μέρος, δύναται ζητεῖσθαι πλείω, ἀλλὰ τῆς συντομίας
φροντίζοντες, ὀλίγα ζητήσομεν.

Πρώτου τοίνυν ζητεῖν δεῖ εἰ ἀληθῶς ἔστιν ἐν τοῖς πρός τι ἐναντιότητι,
τοιτέστιν εἰ καλῶς ἢ πρώτη ἴδιότητι ἐτίθετο· καὶ δοκεῖ μὴ καλῶς ταῦτην